

Lichtmis 2023

Bij Lucas, 2, 22-40

Christus, het licht voor de volkeren? Christus die ons bevrijding brengt?

Als we eerlijk zijn dan zijn er heel veel andere dingen waarvan we bevrijding verwachten. Als we ziek zijn dan is het maar goed dat we goede artsen in de buurt hebben. Voor de problemen van de armoede in de wereld op te lossen hebben we slimme economen nodig en moedige ontwikkelingshulpers. Om onze samenleving tot een echte thuis te maken voor allen die hier wonen hebben we creatieve politici nodig die mensen gevoelig weten te maken voor de kwaliteit van ons samenleven.

Voorbeelden die ons duidelijk maken dat wij de bevrijding eerder van mensen verwachten en dat dat ook logisch is en dat daar dus ook niks mee is. Maar....we mogen dan als mensen al in staat zijn heel wat bevrijding te realiseren – gelukkig – toch blijft er ook onze onmacht en onze schuld, onze kwetsbaarheid en ook onze vuile handen die onschuldig lijden veroorzaken.

Bij de oprechte vreugde over alles waartoe wij mensen in staat zijn, is er deze ervaring van kwetsbare wezens te zijn. Het is een ervaring van ons allemaal, vooral als het ons wat minder goed gaat in het leven. Maar niet alleen dan, want ook onze mooiste momenten zijn juist die momenten zijn niet die momenten dat we geroemd worden om onze prestaties, maar momenten van vriendschap waarin we mogen ervaren dat anderen om ons geven om wie we zijn en zelfs al ons falen op de koop toe nemen.

Dirk de Wachter, de Vlaamse psychiater, komt nu hij ernstig ziek is nog steeds veel in het nieuws, nu niet meer alleen omdat hij zo'n knappe psychiater is – dat is hij ook wel, denk ik – maar omdat hij zich toont als een kwetsbaar mens die zich afhankelijk weet van anderen. Zo wordt hij er zich van bewust dat hij bv.

niet zonder de vriendelijkheid van de schoonmaakster in het ziekenhuis kan. Ook al heeft zij niet direct te maken met de behandeling. Waarom maakt Dirk de Wachter zoveel indruk? Omdat wij ons in zijn situatie herkennen: we herkennen ons in zijn kwetsbaar bestaan. Meestal gaan we op de loop voor die kwetsbaarheid van ons. Door zijn ziekte kan Dirk de Wachter niet anders, en we waarderen zijn openheid. Precies daar gaat zo'n grote troost van uit.

Die kwetsbaarheid, zo typisch voor ons bestaan, vinden we ook bij Jezus terug. Hij is inderdaad een mens zoals wij allemaal. En als hij het pad kruist van een kwetsbare dan zal hij het niet nalaten op hem of haar toe te gaan om op de eerste plaats die kwetsbaarheid te delen. In alle wonderverhalen uit het evangelie vind je die solidariteit van Jezus met de kwetsbaarheid van mensen terug. En in de Bergrede spreekt Jezus dat ook met zoveel woorden uit: zalig de armen van geest....dat is: zalig de ongecompliceerden, zalig zij weten om te gaan met hun kwetsbaarheid en ze niet achter een masker van grootdoenerij verbergen, of dus gewoon: zalig degenen die in hun kwetsbaarheid gaan staan! (Vergelijk Matheüs 5, 3)

En zo is het toch ook. Alleen als doctors ook bekend zijn met hun eigen kwetsbaarheid, worden ze ook toegewijde dokters, en slimme economen die rechtvaardige verhoudingen dichterbij brengen krijgen we alleen als ze ook gaan denken vanuit hun eigen kwetsbaarheid, en alleen als ze verbinding hebben met de eigen kwetsbaarheid worden moedige politici ook vredestitelers.

De kwetsbaarheid van mensen staat in het centrum van Jezus' religieuze missie. Die missie ziet hij als de 'menslievendheid van God' te doen ervaren. (Vergelijk Titus 2,11) En Jezus doet dit – naar zijn eigen getuigenis – vanuit de ervaring van verbondenheid met zijn "ABBA" (dat is 'vader'), die hij kennen mag als tegenpool van het kwaad, als Degene wiens wezen erin bestaat 'neen' te zeggen tegen al wat boos is en mensen pijn doet, tegen al wat mensen in hun kwetsbaarheid belaagt.

Jezus een licht voor de volken? Het zou dus misschien kunnen.

Maar...we zijn er nog niet...

Want precies die Jezus stelt zijn leerlingen voor grote vragen als die hij wordt veroordeeld en omgebracht. De dood van Jezus slingert zijn volgelingen de pijnlijke vraag in het gezicht waar die ABBA van hem dan wel gebleven was toen deze ingoede man op het kruis zijn laatste ademstoot gaf...

Jezus, een licht voor de wereld? De leerlingen waren er allerm minst van overtuigd. Aanvankelijk althans, totdat ze gingen beseffen dat mensen misschien wel *met illusies kunnen leven, maar niet in een illusie kunnen sterven*. Met andere woorden: dat Jezus omgekomen was aan het kruis was het gevolg van het feit dat hij zijn kwetsbaarheid trouw was gebleven. Hij had toch kunnen vluchten, zich kunnen verdedigen, zich beter kunnen organiseren...en dat was allemaal heel begrijpelijk geweest, maar...dat was het nu net: het was hem te doen om degenen die niet kunnen vluchten, zich niet kunnen organiseren, zich niet kunnen verdedigen...vandaar.... Hetzelfde speelt zich bv. af bij iemand als Etty Hillesum. Meerdere keren slaat zij voorstellen om onder te duiken af, omdat ze bij die mensen wil zijn die niet de kans gehad hebben om onder te duiken. En Etty Hillesum ervaart die keuze van haar ook als een keuze voor God én namens God.

Zo ook Jezus: in zijn keuze voor de kwetsbaren wordt de keuze van God zichtbaar. Jezus stelt zich beschikbaar voor God, zodat God kan laten zien hoe God voor mensen en voor hun heil kiest, tegen alle hoogmoed en alle kwaad in. Jezus toont hoe de kwetsbaren voor God op de eerste plaats komen. En dat is goed nieuws voor ons allen, want we zijn allen kwetsbare mensen. Het is dus onze kwetsbaarheid die ons met God verbindt. En dan gaat het er niet om dat we allemaal kneusjes moeten worden, of dat we ons een soort van slachtofferrol moeten eigen maken vooraleer we bij God onder de aandacht zouden komen.

Het gaat erom dat we gewoon onszelf mogen zijn, dat we niets moeten hooghouden.

Dit is het allerbelangrijkste wat ons van Jezus is bijgebleven en wat we als kostbaarste herinnering aan Hem in ons hart mogen bewaren: mensen zijn mensen naar wie de Eeuwige omziet! En ook al hebben geen antwoorden op prangende levensvragen: sinds Jezus mogen we weten dat er Iemand is die ons nooit zal laten vallen.

Zo belanden we in het hart van wat geloven is! Want geloven veronderstelt dat we in ons hart een “knop” omzetten en er rekening mee gaan houden dat wat als logisch en voor de hand liggend voorkomt, toch niet de noodzakelijke gang van zaken hoeft te zijn. Want er is Iemand die naar mensen omziet, er is Iemand die niet rust totdat het anders wordt... Waar het vaak zo logisch schijnt te zijn dat medemenselijkheid met de voeten wordt getreden, waar het vaak als voor de hand liggend wordt ervaren dat mensen wanhopig worden, waar het vaak vanzelfsprekend lijkt te zijn dat mensen niet aan hun trekken komen, waar het vaak het verstandigst lijkt om je kwetsbaarheid maar proberen te vergeten... daar vangt geloven aan met de weigering dat alles als “normaal” te beschouwen, in navolging van die Ene die geen rust vindt voordat elk van ons gelukkig is. Hannah, de oude en wijze weduwe in de tempel, verkondigt daarom het geheim van het kind, begrijp: het geheim van de Heer Jezus, slechts aan hen “die de bevrijding van Israël” verwachten. Het zijn degenen die het nog voor mogelijk achten dat ze in al hun kwetsbaarheid nooit verloren zullen zijn.

Hannah is de beschikbare dus die haar leven voortdurend tegen de achtergrond van Gods aanwezigheid bekijkt. Die zich bewust is van de diepte van het leven en zichzelf heeft geoefend, door vasten en bidden, in de bereidheid zich daaraan toe te vertrouwen. Hannah is het beeld van de gelovige.

En wij, met onze kaarsjes die we aangereikt kregen als herinnering aan onze doop: laat het zo zijn dat, als wij ze thuis branden, wij ook de knop in ons hart

omzetten...laat het zo zijn dat wij ook vrede vinden en het vertrouwen dat wij, in de kracht van de Eeuwige, met vallen en opstaan mogen weten dat we in al onze kwetsbaarheid Gods uitverkorenen zijn!

+ Joris Vercammen